

ΟΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΙ ΥΠΟΔΕΧΟΝΤΑΙ ΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ

(ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ, ΜΕΡΟΣ Α΄)

Το θέμα μας είναι η «αυτοοργάνωση»

«Αυτοοργάνωση»: να μια λέξη που καλά θα κάναμε καμιά φορά να την ξανασκεφτόμαστε! Λοιπόν, όπως το καταλαβαίνουμε εμείς, «αυτοοργάνωση» πάει να πει τμήματα της εργατικής τάξης που οργανώνουν την εργασία τους δίνοντας λόγο μόνο στον εαυτό τους – δηλαδή... αυτόνομα (δεν το περιμένατε, ε;). Κι επειδή στις ταξικές κοινωνίες μας, η εργατική τάξη εργάζεται εξ ορισμού υπό τις εντολές άλλων, το ζήτημα της αυτόνομης οργάνωσης της εργασίας της είναι φλέγον και δύσκολο. Ας πούμε: αυτόνομη ή όχι, η οργάνωση της εργασίας πάντα ενέχει κάποιες δύσκολες ερωτήσεις: Τι θα κάνουμε; Γιατί θα το κάνουμε; Πώς θα το κάνουμε; Ποια θα κάνει τι; Γιατί αυτό που κάναμε, τελικά αποδείχθηκε μαλακία; Οι απαντήσεις σε τέτοιες ερωτήσεις προϋποθέτουν την ύπαρξη τρόπων συλλογικής επιβολής επί των ατομικών θελήσεων. Το ζήτημα της αυτοοργάνωσης είναι ζήτημα οργάνωσης μιας συλλογικής αντι-εξουσίας.

Οπότε η «αυτοοργάνωση», η αυτόνομη οργάνωση της εργασίας έξω από το κράτος και το κεφάλαιο, είναι ζήτημα οργάνωσης και άσκησης αυτής της συλλογικής αντι-εξουσίας: δηλαδή πολιτικό ζήτημα. Πιο συγκεκριμένα, τα τμήματα της εργατικής τάξης που επιδιώκουν να οργανώσουν αυτόνομα την εργασία τους πρέπει να διαμορφώσουν δομές και διαδικασίες τέτοιες ώστε (α) να λαμβάνουν συλλογικές αποφάσεις και να τις πραγματοποιούν (β) οι αποφάσεις να διαθέτουν βραχυπρόθεσμη χρησιμότητα και μακροπρόθεσμη λογική, (γ) οι αποφάσεις και η λογική τους να κρίνονται έως το σημείο της αυτοκριτικής και της αναίρεσης (δ) οι δομές επίσης να κρίνονται και να αλλάζουν, αλλά παρ' όλα αυτά (ε) να υπάρχουν για μεγάλα χρονικά διαστήματα δίχως να οδηγούνται στη διάλυση. Και τα λοιπά.

Ακριβώς - «και τα λοιπά» - δεν στήσαμε αυτόν τον κατάλογο για να... εξαντλήσουμε ένα θέμα που νομίζουμε ότι είναι τόσο ανεξάντλητο όσο η ανθρώπινη ιστορία. Θέλαμε απλά να δείξουμε ότι οι σκέψεις αυτού του είδους παραμένουν εξαιρετικά ασυνήθιστες. Στα Νότια Βαλκάνια – αλλά νομίζουμε και ευρύτερα - η «αυτοοργάνωση» εννοείται ως κάμποσοι νοματέοι που κάπως βρέθηκαν στον ίδιο χώρο και ο καθένας από αυτούς δικαιούται να πει ότι του κατέβει στο τέλος κάτι «αποφασίζεται» και κάτι γίνεται. Την άλλη φορά θα μαζευτούν άλλοι - και πάει λέγοντας. Οι διαδικασίες αυτού του είδους θεωρούνται «οριζόντιες» και «αυτοοργανωμένες» γιατί έτσι θα θέλαμε να είναι, και κυρίως γιατί, όσο παραμένουμε εντός τους, δεν υπάρχει τρόπος να τις κρίνουμε. Ας σημειωθεί επίσης ότι αυτή η αυτοοργάνωση-ως-ιδεολογία δεν κάνει διακρίσεις: εμποτίζει εξίσου τις οργανωτικές δομές των κομμάτων, των οργανώσεων της άκρας αριστεράς και του αντιεξουσιαστικού χώρου. Και το ζήτημα, όπως είπαμε, είναι φλέγον: η κορυφαία πρόσφατη στιγμή τέτοιας «αυτοοργάνωσης» ήταν «το κίνημα των πλατειών» - τότε που η «αυτοοργάνωση», ως εκ θαύματος, κατέληξε στη διάσωση του πολιτικού συστήματος και στην ανάδειξη κάποιων εκ των συμμετεχόντων σε υπουργούς του ελληνικού κράτους.

Εμείς που εκδίδουμε αυτό το περιοδικό προερχόμαστε από αυτήν ακριβώς την παράδοση. Για την ακρίβεια, προερχόμαστε από ένα τμήμα του αντιεξουσιαστικού χώρου και της άκρας αριστεράς που από τις αρχές της δεκαετίας του '90 άσκησε έμπρακτη κριτική σε αυτή την παράδοση. Το λέμε όσο πιο σεμνά και απλά γίνεται: η ανάδυση των αυτόνομων στα Νότια Βαλκάνια ήταν η προσπάθεια να πάρουμε στα σοβαρά την «αυτοοργάνωση» και να την κάνουμε πράξη. Οπότε ξεχάστε τους καταλόγους: δεν ξέρουμε άλλο τρόπο να μιλήσουμε για το θέμα από την περιήγηση στο παρελθόν των προσπαθειών μας.

Οι οποίες προσπάθειες αυτοοργάνωσης των αυτόνομων εξελίσσονται από τις αρχές της δεκαετίας του '90. Αυτή η σειρά κειμένων αναφέρεται σε ορισμένες από τις πλέον διαφωτιστικές τους στιγμές. Εννοούμε τη ραγδαία μεταβολή των οργανωτικών δομών των αυτόνομων που έλαβε χώρα είκοσι χρόνια πριν, σε μια πολύ ξεχωριστή ιστορική συγκυρία - και τελικά τους οδήγησε στη διάσπαση και την αναγέννηση.

Οι προηγούμενες προσπάθειές μας να αφηγηθούμε μια ιστορία των αυτόνομων εστίαζαν στις ιδέες. Ετούτη εδώ η προσπάθεια εστιάζει στην αυτοοργάνωση. Θα στρέψουμε το βλέμμα μας στις οργανωτικές δομές και την αλληλεπίδρασή τους με την ιστορική συγκυρία. Θα πούμε πράγματα που συνήθως δεν λέγονται - γιατί θα προσπαθήσουμε να περιγράψουμε άρρητη γνώση που διαμορφώνεται επί δύο δεκαετίες και βάλε. Και ώρες ώρες θα είμαστε ιδιαιτέρως σκληροί με τους εαυτούς μας - το δικαιούμεστε. Νομίζουμε ότι αυτή η προσέγγιση λείπει. Νομίζουμε ότι μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμη, ειδικά σήμερα.

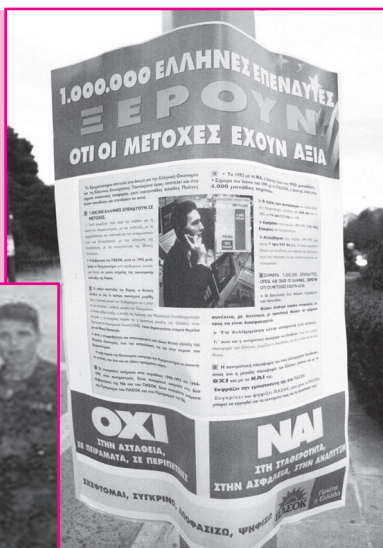
Οπότε: Ήταν Σεπτέμβριος του 2004. Αλλά είχαν προηγηθεί κάτι άλλοι Σεπτέμβρηδες.

11^η Σεπτέμβρη του 2001: οι αυτόνομοι πατάνε στα πόδια τους (που ήταν κάπως στραβά)

Όπως έχουμε αφηγηθεί αλλού¹, οι αυτόνομοι διήνυσαν την δεκαετία του '90 προσπαθώντας να οργανωθούν σε κάτι που δεν θα ήταν η «ανοικτή συνέλευση αναρχικών αντιεξουσιαστών» και τα κουσούρια της. Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '90, αυτή η προσπάθεια είχε παράξει τους καρπούς της: οι αυτόνομοι είχαν οργανωθεί σε αυτό που οι ίδιοι αποκαλούσαν «πολιτικές ομάδες». Αυτό σήμαινε σταθερά και συγκεκριμένα μέλη, υποχρέωση προσέλευσης σε συνελεύσεις με καθορισμένη ημέρα και ώρα, ταμείο με μηνιαία συνδρομή, και συλλογικές δεσμεύσεις του είδους «αυτό που αποφασίσαμε, θα το κάνουμε κιόλας». Οι «πολιτικές ομάδες» συνέρχονταν σε μία συνέλευση «ομάδων και ατόμων» που ονομαζόταν Μητροπολιτικά Συμβούλια, επίσης με εβδομαδιαία συνέλευση και ανάλογες δεσμεύσεις.

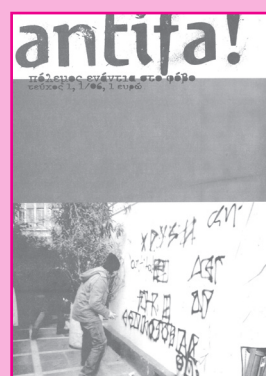
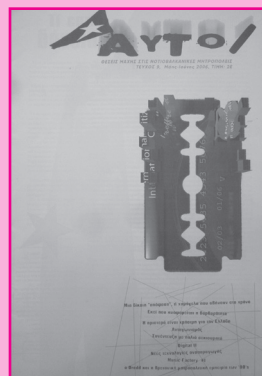
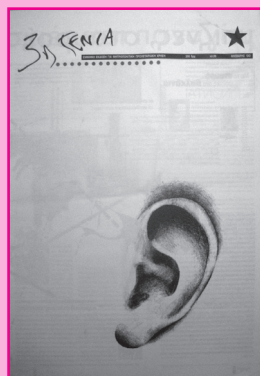
Παράλληλα είχαν αναπτυχθεί και οι σχετικές τεχνολογίες: εδώ περιλαμβάνονταν: (α) το «έντυπο δρόμου», από το ύφος μέχρι τον τρόπο μοιράσματος. (β) Η αφισοκόλληση με γνώμονα την παραγωγικότητα της εργασίας: κάποια στιγμή σταματήσαμε να λέμε «μαζική αφισοκόλληση» και να εννοούμε πολλούς αφισοκολλητές - λέγαμε «μαζική αφισοκόλληση» και εννοούσαμε πολλές αφίσες (και πολλά παπάκια). (γ) Η αυτόνομη διαδήλωση, δηλαδή ένα είδος διαδήλωσης από το οποίο η αριστερά απουσίαζε, τόσο ως θεματολογία, όσο και ως υποκείμενα. (δ) Άλλες πειραματικές μέθοδοι συλλογικής δραμίας δράσης, πολλές από τις οποίες είχαν αντιφασιστικό χαρακτήρα και στις οποίες δεν θα υπεισέλθουμε.

Πλάι σε αυτές τις εξελίξεις, οι αυτόνομοι μπορούσαν να ισχυρίζονται ότι είχαν ξεκινήσει να καταλαβαίνουν συλλογικά τον κόσμο. Οι στρατηγικές όψεις αυτής της κατανόησης ήταν (α) η αποενοχοποίηση της ταξικής ανάλυσης - όλο και περισσότερο μιλούσαμε για κοινωνικές τάξεις και ταξικές κοινωνίες, και όλο και λιγότερο ενδιαφερόμασταν για την αναρχική κριτική περί «οικονομισμού» και «μαρξισμού». (β) Η υιοθέτηση όλο και πιο ξεδιάντροπα της γνώμης των Ιταλών αυτόνομων για την ιστορία ως σπείρα επιθέσεων της εργατικής τάξης και (τεχνοπολιτικών) απαντήσεων των αφεντικών. (γ) Η ανάδειξη του ελληνικού κράτους ως αυτόνομης οντότητας που συμμετέχει στον

ΟΙ ΑΛΛΕΠΑΛΛΗΛΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ '90s

Δεκαετία του '90. Αριστερά Έλληνες φασίστες «εθελοντές» φωτογραφίζονται με τον «ηγέτη των Σέρβων της Βοσνίας» (και ψυχίατρο και ποιητή), Ράντοβαν Κάρατζιτς. Δεξιά, το κυβερνών ΠΑΣΟΚ κανονίζει την «κρίση του χρηματιστηρίου». Αλληπάλληλες πολεμικές και οικονομικές κρίσεις περνούσαν για σταθερότητα και «ατέρμονη πρόοδος». Οι αυτόνομοι χρειάστηκαν να οργανώσουν στοιχειώδεις γραμμές άμυνας, πρώτα στα μυαλά.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΤΩΝ ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ

Αριστερά: 3η Γενιά (1997 - 2003). Στη μέση: Αυτό! (2003 - 2009). Δεξιά: Antifa (2006- σήμερα). Οι αυτόνομοι σταδιακά κατανοούσαν και ασκούσαν τον γραπτό λόγο, όχι ως ατομικό, αλλά ως συλλογικό εγχείρημα – ως μια διαδικασία «μαντείας» που διεξάγεται με το μάτι στραμμένο σε πολιτικές και οργανωτικές αναγκαιότητες. Οι νεότεροι σταδιακά ανέπτυσσαν ικανότητες γραφής και ανάγνωσης. Τα αποτελέσματα ήταν... διπλής όψεως. Πάντως, μη διαβάσετε μόνο τις λεζάντες, γιατί δεν θα καταλάβατε τίποτα!

διεθνή διακρατικό ανταγωνισμό. Οδηγός μας σε αυτή την ανάδειξη του «ελληνικού ιμπεριαλισμού», δεν ήταν η ιστορική γνώση (από την οποία, πραγματικά, δεν διαθέταμε δράμι), αλλά η απόκοσμη εμπειρία της συμμετοχής του ελληνικού κράτους στον γιουγκοσλαβικό εμφύλιο και τον ελληνοτουρκικό ανταγωνισμό κατά τη δεκαετία του '90.

Ο συνδυασμός οργανωτικών καινοτομιών και έγκυρης κατανόησης του κόσμου εκφραζόταν συστηματικά στο περιοδικό «3η Γενιά». Η «3η Γενιά» κυκλοφορούσε κάθε μήνα από το 1997. Η μεγάλη καινοτομία του περιοδικού ήταν ότι διάλεγε τη θεματολογία του με το βλέμμα στραμμένο στις νέες οργανωτικές δομές των αυτόνομων και εκτιμώντας τις ανάγκες τους, συνήθως επιτυχημένα. Αυτό σημαίνει ότι, από τη σκοπιά της «3ης Γενιάς», ο πυρετός του χρηματιστηρίου το 1997-99 δεν ήταν αποκλειστικά ζήτημα μεταμαρξιστικής εξήγησης της φύσης των μετοχικών εταιρειών. Ήταν και κατάσταση άμυνας ενάντια στην ιδεολογία του χρηματιστηρίου που εν τω μεταξύ ανθούσε στα Εξάρχεια και προφανώς δεν έπρεπε να διεισδύσει στις οργανωτικές μας δομές. Οι περιηγήσεις στην ιστορία της καπιταλιστικής επιστήμης γίνονταν εκτιμώντας την ασφικτική επίδραση που είχαν οι σχετικές ιδεολογίες στα μέλη των αυτόνομων οργανωτικών δομών. Οι σφοδρές επιθέσεις στο «κίνημα της αντιπαγκοσμιοποίησης», ξεκίνησαν από την πρώτη σελίδα του πρώτου τεύχους. Δεν ήταν ζήτημα θεωρητικής αντιπαράθεσης με τους ντόπιους φωστήρες του «κινήματος» – ήταν πρώτα και κύρια ζήτημα διατήρησης των νεογέννητων αυτόνομων οργανωτικών δομών μακριά από την αριστερά και ειδικά... τη Γένοβα 2001.

Η «3η Γενιά», έδειχνε, στα μάτια των αναγνωστών της, πιθανόν και στα μυαλά των βασικών της συντελεστών, ως μαγική πηγή ορθών ιδεών και πολιτικής γραμμής. Σήμερα, με την εμπειρία αρκετών παρόμοιων εγχειρημάτων για προίκα, μπορούμε να κρίνουμε καλύτερα νομίζουμε ότι η «3η Γενιά», όπως κάθε περιοδικό του είδους της, αντλούσε την εγκυρότητα και τη θεματολογία της από την αμφίδρομη σχέση της με τις υπάρχουσες οργανωτικές δομές – από τη διαρκή προσπάθεια να γραφτεί αυτό που οι αυτόνομοι είχαν ανάγκη να δουν γραμμένο. Στην πράξη δηλαδή, και σόρυ τώρα για το τολμηρό του πράγματος, το περιοδικό «3η Γενιά» λειτουργούσε κάπως σαν την Πυθία: ένας τρόπος να μαντεύουμε, όχι το μέλλον, αλλά αυτό που θα ήθελαν και θα έπρεπε να πουν και να κάνουν οι νέες οργανωτικές δομές σε μια δεδομένη ιστορική συγκυρία. Το ορθό της μαντείας επαληθευόταν από το κατά πόσο οι αυτόνομες οργανωτικές δομές υιοθετούσαν τα λεγόμενα του περιοδικού – από το κατά πόσο αυτά τα λεγόμενα τροφοδοτούσαν έγκυρες πράξεις – από το κατά πόσο οι αυτόνομες οργανωτικές δομές εξακολουθούσαν να υπάρχουν.

Σουμάρουμε: το 2001 οι αυτόνομοι ήταν οργανωμένοι σε αυτόνομες ομάδες και μία συνέλευση «ομάδων και ατόμων», σχήμα στο οποίο

θα επανέλθουμε προς το τέλος. Είχαν διαμορφώσει τρόπους συλλογικής σκέψης και πράξης. Είχαν ανακαλύψει μια πολύ ιδιόμορφη και χρήσιμη σχέση μεταξύ γραπτού λόγου και αυτοοργανωμένων δομών.

Εν τω μεταξύ, η ιστορία του καπιταλιστικού κόσμου τραβούσε το δρόμο της. Στις 20 Ιουλίου του 2001, το «κίνημα των κινημάτων» έδωσε τη «μάχη της Γένοβα» ενάντια στην «παγκοσμιοποίηση του κεφαλαίου», με τη συμμετοχή του νεαρού Αλέξη Τσίπρα. Ούτε δυο μήνες αργότερα, στις 11 Σεπτεμβρίου του 2001, δύο επιβατηγά αεροπλάνα υπό τον έλεγχο «ισλαμιστών τρομοκρατών» ισοπέδωσαν το Διεθνές Κέντρο Εμπορίου της Νέας Υόρκης σε παγκόσμια ζωντανή μετάδοση. Μέχρι το τέλος του 2001, οι ΗΠΑ είχαν εισβάλει στο Αφγανιστάν ξεκινώντας τον «πιο μακρόχρονο πόλεμο της ιστορίας τους».

Τα επεισόδια του 2001 είχαν τεράστια επίδραση στις νεογέννητες οργανωτικές δομές των αυτόνομων. Το περιοδικό 3η Γενιά έσπευσε να συμμαζέψει τα μυαλά με μια από τις διορατικότερες φράσεις που έχουμε δει γραμμένες: «κυνηγώντας ισλαμιστές τρομοκράτες, τα κράτη αργά ή γρήγορα θα έρθουν σε μεταξύ τους σύγκρουση». Και γενικότερα όμως, οι αυτόνομοι ένιωθαν ότι οι αρχικές προσπάθειες κατανόησης του κόσμου επαληθεύονταν καραμπινάτα. Ειδικά η απαξίωση του «κινήματος της αντιπαγκοσμιοποίησης» είχε δικαιωθεί πλήρως: ακριβώς την ώρα που «το κίνημα των κινημάτων» θρηνούσε «το τέλος της εθνοκρατικής κυριαρχίας», το έθνος-κράτος είχε αναδυθεί φορώντας πολεμική πανοπλία. Και τελικά η αρχική διαίσθηση των αυτόνομων είχε αποδειχθεί σωστή: ο γιουγκοσλαβικός εμφύλιος ήταν πολύ καλύτερη αφετηρία για να καταλάβει κανείς την εποχή από ό,τι η «Γένοβα 2001». «Ο πόλεμος [εξακολουθούσε να] είναι η υγεία της μηχανής» – ταιτάραμε Λιούις Μάμφορντ με πραγματική μανία· έως και αυτοκόλλητο έγινε!

Η συνειδητοποίηση ότι η εποχή μας ήταν εποχή παγκοσμίου πολέμου, ήταν προφανώς ζοφερή. Δεδομένης της περιρρέουσας ιδεολογικής ατμόσφαιρας, ήταν επιπλέον αδιανόητη και εντελώς περιθωριακή. Ταυτόχρονα όμως, ήταν μια συνειδητοποίηση απελευθερωτική· οι αυτόνομοι μπορούσαν να καγχάζουν τεκμηριωμένα μπροστά σε όλες τις κυρίαρχες ιδεολογίες της εποχής, με πρώτη απ' όλες την ιδεολογία της διαρκούς προόδου.

Οπλισμένοι με αυτή τη ζοφερή και απελευθερωτική συνειδητοποίηση, στα επόμενα χρόνια οι αυτόνομοι διένυσαν περίοδο φωτιάς στα μπατζάκια τους. Οι «ανοιχτές συνελεύσεις» των Μητροπολιτικών Συμβουλίων ξεκίνησαν να βρίσκουν τα πατήματά τους από το 2002 και μετά. Ήταν εκδηλώσεις που διεξάγονταν στο κτίριο Γκίντ του Πολυτεχνείου της Πατησίων. Η θεματολογία αφορούσε μια πλατιά περιοχή θεμάτων, από την ιστορία του εργάτη κούριερ στην Ελλάδα μέχρι την ιστορία και την κοινωνική επίδραση των video games. Η επίδραση στο εξωτερικό ήταν νομίζουμε συγκλονιστική. Για πρώτη φορά μια

2001 - ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΟΒΑ ΣΤΟΥΣ ΔΙΔΥΜΟΥΣ ΠΥΡΓΟΥΣ

Τον Ιούλιο του 2001, το «κίνημα των κινημάτων» έδωσε «τη μάχη της Γένοβα ενάντια στο τέλος της εθνοκρατικής κυριαρχίας και την παγκοσμιοποίηση του κεφαλαίου» και πλήρωσε με τη ζωή ενός Ιταλού πισιρικά. Δύο μήνες μετά, η ισοπέδωση του Διεθνούς Κέντρου Εμπορίου σηματοδότησε την αρχή ενός Παγκόσμιου Πολέμου. Το έθνος-κράτος δεν εξαφανιζόταν· αναδυόταν φορώντας πολεμική πανοπλία. Τα γεγονότα υπήρξαν συγκλονιστικά για τους Αυτόνομους, ασύνδετα για όλους τους άλλους.

2003 – ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΑ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΑ

Οι σχολικές παρελάσεις της 25ης Μαρτίου διέθεταν τη θέση του «πικετοφόρου για την ειρήνη». Το ελληνικό κράτος διοργάνωνε αντιπολεμικά συλλαλητήρια «ενάντια στον πόλεμο του Μπους». Η «συμμετοχή στα κινήματα» γινόταν όλο και πιο δύσκολο να είναι αξιοπρεπής.

οργάνωση της αντεξουσίας τολμούσε να μιλήσει για κάτι που δεν ήταν η αλληλεγγύη σε διωκόμενους αγωνιστές ή η τελευταία προσταγή της αριστεράς. Ακόμη και σήμερα, είκοσι χρόνια μετά, μπορεί να συναντήσει κανείς συντρόφους που θυμούνται τις «ανοιχτές συνελεύσεις» ως παράθυρο στην πραγματικότητα και πρώτο βήμα στον κόσμο της αυτοοργάνωσης.

Η επίδραση των «ανοιχτών συνελεύσεων» επί των ανθρώπων που τις διοργάνωναν είναι δυσκολότερο να περιγραφεί· εκτός κι αν κάποιος συμμετείχε. Οι αυτόνομοι ανακάλυπταν ότι είναι δυνατόν να ασχοληθεί κανείς με κρίσιμα ζητήματα και τελικά, πίσω από ποταμούς μπουρδας και αριστερής ιδεολογίας... να βγάλει μια κάποια άκρη. Ανακάλυπταν ότι ο καλύτερος τρόπος για να βγάλει κανείς άκρη ήταν η ιστορία. Μάθαιναν να διαβάζουν εφημερίδες, εξασκούμενοι πρώτα στα παλιά φύλλα που εν τω μεταξύ αποθήκευαν στα κουτιά και τα ράφια της κατάληψης της «Λέσχης Κατασκόπων του 21ου αιώνα», ενός αυτομορφωτικού εγχειρήματος που είχαν στήσει οι ίδιοι. Χρησιμοποιούσαν το σχήμα των Ιταλών Αυτόνομων περί της «σπείρας της ιστορίας», συνέδεαν με την πρόσφατη ανακάλυψη του Παγκόσμιου Πολέμου και αποδείκνυαν ότι το πράγμα έβγαζε νόημα, πρώτα απ' όλα στους εαυτούς τους. Η ιστορία των video games, των κούριερ, των βιτεχνολογιών και της πολεοδομίας, αποκτούσαν κοινή αφηγηρία: γιατί ήταν όλα τους «η απάντηση των αφεντικών στα κινήματα της δεκαετίας του '60 και του '70», τα οποία κινήματα είχαν γίνει η μόνιμη αφηγηρία των πάντων και η μόνιμη επωδός των ανοικτών συνελεύσεων. Τελικά, όχι μόνο οι αυτόνομοι «έβγαζαν άκρη» σχετικά με ζητήματα που κανονικά δεν θα έπρεπε να απασχολούν αντεξουσιαστές, αλλά όλες οι άκρες μαζί συνιστούσαν αλληλοσυνδεόμενες αφηγήσεις. Οι αυτόνομοι διαμόρφωναν συλλογικές γνώμες – γνώμες κοινές και σχετικά σταθερές. Και ο καπιταλιστικός κόσμος επιτέλους έβγαζε νόημα! Οι εξελίξεις συνοδεύονταν από την ανάλογη αυτοπεποίθηση.

Που ήταν δικαιολογημένη και αδικαιολόγητη ταυτόχρονα.

Μάρτιος του 2003:

Το πρόβλημα της σχέσης με την αριστερά

Τα δύο χρόνια μεταξύ του 2001 και του 2003 ήταν εποχή ανακαλύψεων και ενθουσιασμού. Επίσης ήταν εποχή σκληρών αντιπαραθέσεων. Η γνώμη των αυτόνομων περί του παγκοσμίου πολέμου και της αριστεράς ως «αριστερό χέρι του κράτους», τους έφερε σε άμεση σύγκρουση με τους κοινωνούς του «κινήματος της αντιπαγκοσμιοποίησης», δηλαδή με το σύνολο της αριστεράς. Το πράγμα γρήγορα παροξύνθηκε. Ομολογουμένως, η νεογέννητη αυτοπεποίθηση των αυτόνομων, συνδυαζόταν με τη μειοψηφική τους φύση και τις συγκεκριμένες... προσωπικότητες και μετατρεπόταν εύκολα σε επιθετική ειρωνία, εξέλιξη καθόλου βοηθητική των αγαστών σχέσεων.

Το άλλο που δεν βοηθούσε τις αγαστές σχέσεις ήταν ο εξελισσόμενος παγκόσμιος πόλεμος. Τον Μάρτιο του 2003, το «κίνημα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση» μετατράπηκε σε «αντιπολεμικό κίνημα» δίχως κανείς από τους συμμετέχοντες να νιώσει την ανάγκη να εξηγήσει τη μετατροπή. Η αντίθεση στον «πόλεμο του Μπους», όπως είχε μετονομαστεί η εισβολή των ΗΠΑ στο Ιράκ, παρήγαγε διαδηλώσεις με μπροστάρη τον υπουργό του ΠΑΣΟΚ Κώστα Λαλιώτη, σώμα τους μαθητές των δημόσιων σχολείων τα οποία είχαν κλείσει ειδικά για την περίπτωση, και ουρά την ελληνική αντεξουσία.

Οι αφίσες με υπογραφή «Μητροπολιτικά Συμβούλια» και συνθήματα «Δεν διαδηλώνουμε με τα αφεντικά» και «Ο εχθρός μας είναι εδώ» θα ήταν αρκετές από μόνες τους για να οξύνουν τα πνεύματα. Έπιπλέον όμως, είχαν κολληθεί στις 5 το πρωί την ημέρα της μεγάλης αντιπολεμικής διαδήλωσης, οι αυτόνομοι είχαν αποφασίσει να τις κολλάνε πάνω σε αφίσες που καλούσαν στη διαδήλωση, να τις τυπώσουν μικρές ώστε να φαίνονται και οι ταπωμένες από κάτω τους, και να τις τυπώσουν κίτρινες γιατί καμία από τις ταπωμένες δεν ήταν κίτρινη. Ο στόχος ήταν, καθώς φίλοι και γνωστοί πήγαιναν στη διαδήλωση «ενάντια στον πόλεμο του Μπους», να βλέπουν όλοι μαζί το τάπωμα, ώστε να έχουν την ευκαιρία να το σχολιάσουν.

Οι αυτόνομοι πέρασαν το 2003 εφαρμόζοντας αντίστοιχες προσεγγίσεις σε πληθώρα περιστάσεων, διαδοχικών και κρίσιμων. Τον Απρίλιο, η συμμετοχή του α/α χώρου σε μια «διαδήλωση ενάντια στη διεύρυνση της Ε.Ε.» οδήγησε σε πάνω από εκατό συλλήψεις πισιρικάδων. Οι αυτόνομοι γνωστοποίησαν γραπτώς στη «Συνέλευση Αναρχικών» ότι δεν θα ξανασυνεργαστούν μαζί της έως ότου μάθει να αναλαμβάνει τις ευθύνες της διοργάνωσης διαδηλώσεων. Τον Ιούνιο, το κίνημα της αντιπαγκοσμιοποίησης αναβίωσε, με σειρά διαδηλώσεων ενάντια στη «σύνοδο κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Θεσσαλονίκη». Οι αυτόνομοι κυκλοφόρησαν την αφίσα «μακριά από τη Θεσσαλονίκη», ειδικά στημένη για τα Εξάρχεια. Η διαδήλωση της Θεσσαλονίκης κατέληξε σε συλλήψεις και απεργία πείνας των συλληφθέντων «μέχρι τη δικαίωση». Το περιοδικό Midnight Rebel που είχε εν τω μεταξύ διαδεχθεί την «3η Γενιά», κυκλοφόρησε με κείμενο όπου οι απεργοί πείνας της Θεσσαλονίκης συγκρίνονταν με τους απεργούς πείνας της RAF και του IRA – η σύγκριση ήταν φωτογραφική· για να φαίνεται η διαφορά σωματικού βάρους.

Με τα μάτια του 2003, η συμπεριφορά των αυτόνομων ήταν αντιληπτή ως συνδυασμός avant garde, αλαζονείας και αδιαφορίας για κάθε έννοια πολιτικής ευελιξίας (ή πολιτικής ευγένειας· όπως το πάρει κανείς). Με τα μάτια του σήμερα όμως, νομίζουμε ότι είναι εξηγήσιμη: όσο και αν διακήρυτταν το αντίθετο, οι αυτόνομοι καθόλου δεν είχαν απογαλακτιστεί από την αριστερά και τον αντεξουσιαστικό χώρο. Αντιθέτως, θεωρούσαν ότι αποτελούν κομμάτι του, και μάλιστα

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ 2003

Αριστερά η κίτρινη αφίσα που κολλήθηκε στις 5 το πρωί πάνω στις αφίσες που καλούσαν στο αντιπολεμικό συλλαλητήριο της ίδιας μέρας. Στη μέση οι αφίσες που ξόρκιζαν τη «Θεσσαλονίκη 2003» σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Δεξιά η φωτογραφική σύγκριση Ελλήνων και Γερμανών απεργών πείνας στο περιοδικό *Midnight Rebel*, Ιανουάριος 2004. Στο τέλος της διαδικασίας, οι αυτόνομοι είχαν αναγκαστεί να ξεχάσουν τις άρρητες φιλοδοξίες τους και να ξανασκεφτούν τους τρόπους αναπαραγωγής των οργανωτικών τους δομών.

ΑΥΤΟΝΟΜΟΙ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 2003

Η αφίσα «χίλιοι λόγοι για να είμαστε στους δρόμους – κανένας λόγος εκείνη την ημέρα» που κυκλοφόρησαν οι σαλονικιοί αυτόνομοι το 2003. Ε ναι, οι αυτόνομοι είχαν φτάσει να υπάρχουν οργανωμένα και στη Θεσσαλονίκη – άλλος ένας λόγος για την αισιοδοξία που επικρατούσε το 2003. Με την ευκαιρία, ας σημειώσουμε ότι ετούτη η σειρά κειμένων δεν θα ασχοληθεί με τα τεκταινόμενα στη Θεσσαλονίκη, παρά μόνο ξώφαλτσα. Νομίζουμε πως είναι δουλειά των άμεσα εμπλεκόμενων, που είναι και πολύ περισσότερο εξοικειωμένοι με τους τόπους και τους χρόνους της Βόρειας Ελλάδας, είτε μιλάμε για το 2004, είτε για το 2024. Προς τιμήν τους άλλωστε, οι σχετικές προσπάθειες έχουν ήδη ξεκινήσει, υποπευδύμαστε με κίνητρα παρόμοια με τα δικά μας¹.

1. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να δουν τη σειρά κειμένων «Η ιστορία της εργατικής αυτονομίας στη Θεσσαλονίκη», *Selanik Antifa*, #2-3, 5, 10/2023-7/2024. Ορμάτε· τα 'χουν και στο ίντερνετ.

εκείνο το κομμάτι που μπορεί να θεραπεύσει τους υπόλοιπους από τις παιδικές τους ασθένειες. Η διαρκής νουθεσία και ανάδειξη του «σωστού», η επίμονη απεύθυνση με το μαστίγιο προς ώτα μη ακουόντων, προέρχονταν από την πεποίθηση ότι ο «χώρος» μπορεί να «διορθωθεί», προφανώς εφόσον επέλθουν οι κατάλληλες μεταβολές. Οι φιλοδοξίες συμμετοχής με αξιώσεις στα «κινήματα» μιας «επιδιορθωμένης» αριστεράς, μπορεί να μην συζητιούνταν ποτέ στο εσωτερικό των αυτόνομων, σήμερα όμως νομίζουμε ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία διέθεταν μπόλικες απ' αυτές.

Κι έτσι, αφού θεωρούσαν ότι αποτελούν κομμάτι του «χώρου», και αφού φιλοδοξούσαν να γίνουν και κάποιου είδους σωτήρες του, οι αυτόνομοι επεδείκνυαν ένα είδος οργισμένης έξαψης που συνήθως απαντάται μόνο στα οικογενειακά τραπέζια. Τα αποτελέσματα δεν ήταν όπως τα υπολόγιζαν. Η ισορροπία μεταξύ του κατήγορου και του σωτήρα δεν τηρήθηκε – γιατί ήταν αδύνατον να τηρηθεί. Οι φιλοδοξίες ηγεσίας του μονόφθαλμου επί των τυφλών κατέρρευσαν – γιατί οι τυφλοί τελικά δεν ήταν όσο τυφλοί φαινόταν. Οι ίδιες φιλοδοξίες αναβιώνουν έκτοτε περιστασιακά· έτσι κάνουν οι ρηκές φιλοδοξίες σε περιβάλλοντα όπου η συλλογική κατανόηση του παρελθόντος απουσιάζει.

Τέλος πάντων. Προς το τέλος του 2003, οι ανομολόγητες φιλοδοξίες «συμμετοχής στα κινήματα» και η αφελής έως υστερόβουλη κατανόηση του φαινομένου «χώρος» συνδυάζονταν με μια έγκυρη κατανόηση της ιστορικής συγκυρίας και ορισμένες άνευ προηγουμένου δρομίσια συλλογικές δυνατότητες. Συνεπώς, οι αυτόνομοι έκαναν πολύ καλά τη δουλειά τους – αλλά δεν είχαν και πολλούς φίλους. Γεγονός που τους ανάγκασε να στραφούν συστηματικά στο ζήτημα της αναπαραγωγής των οργανωτικών τους δομών. Εκείνο κι αν ήταν ανακάλυψη καλές μας συντρόφισσες!

Το πρόβλημα της αναπαραγωγής των οργανωτικών δομών

Οι συνήθειες των αυτόνομων σχετικά με την αναπαραγωγή των οργανωτικών δομών, ήταν εντελώς αναντίστοιχες με την κατάσταση που οι ίδιοι είχαν διαμορφώσει έως το 2003. Γιατί, αφού θεωρούσαν ότι αποτελούν τμήμα του «χώρου», οι αυτόνομοι συνήθιζαν να ποντάρουν ακριβώς στον «χώρο» για την αναπαραγωγή τους. Με απλά λόγια: που θα βρούμε καινούριους; Στα Εξάρχεια! Πού αλλού;

Αυτό το «πού αλλού» άρχισε να αμφισβητείται ισχυρά από τα μέσα του 2003 και μετά. Η πηγή της αμφισβήτησης ήταν η αποτυχία των στρατηγικών ηγεμονίας που περιγράψαμε προηγουμένως. Η αποτυχία ουδέποτε συζητήθηκε, αλλά τα εναλλακτικά σχέδια δεν έλειψαν. Η βάση άλλωστε ήταν υπαρκτή: οι πρωτοφανείς συλλογικές δυνατό-

τητες που είχαν αναπτυχθεί κατά την προηγούμενη δεκαετία. Ξεκινήσαμε από εκεί: η δυνατότητα μακρόχρονης ύπαρξης αυτόνομων πολιτικών ομάδων, η δυνατότητα διαμόρφωσης έγκυρων αυτόνομων απόψεων, οι σχετικές ρητές και άρρητες τεχνογνωσίες, μπορούσαν να εφαρμοστούν εκτός Εξαρχείων – και να δούμε τι ψάρια πιάνουμε. Αυτό το σκεπτικό φανταζόμασταν ότι θα μπορούσε να εφαρμοστεί στις γειτονιές. Μιας όμως και τα πράγματα βρίσκονταν στο πολύ αρχικό τους στάδιο, εφαρμόστηκε με μια οργανωμένη προσέγγιση στα «στέκια των σχολών του κέντρου».

Αυτά τα «στέκια των σχολών» ήταν – και παραμένουν – τόσο ιδιόμορφα, όσο και οι δομές που τα στεγάζουν, δηλαδή τα πανεπιστήμια. Ηλικίες μετεφηβικές. Προέλευση εργατική και μικροαστική, με κάποια ίχνη ανώτερης μεσαίας τάξης. Αντιλήψεις που περιλαμβάνουν πολύ μέλλον και καθόλου παρελθόν. Και όλα αυτά μόνιμα – η μονιμότητα εξασφαλίζεται μέσω διαρκούς turn over, δηλαδή διαρκούς μεταβολής: τα «στέκια των σχολών» έχουν βγει κατευθείαν από τον Γατόπαρδο². Σε αυτό το ιδιόμορφο περιβάλλον στάλθηκαν επίλεκτα στελέχη των Μητροπολιτικών Συμβουλίων – δηλαδή όποιος προλάβει λόγω εργασίας και διέθετε το αναγκαίο θράσος λόγω φοιτητικής εμπειρίας. Ο στόχος ήταν «να δούμε τι γίνεται».

Και όντως κάτι γινόταν. Με έκπληξη ανακαλύψαμε ότι οι φοιτητές συνήθιζαν να βουτάνε τα έντυπα που αφήναμε πάνω στα παρκαρισμένα μηχανάκια γύρω από τις σχολές τους και να τα μοιράζουν από το τραπεζάκι του στεκιού τους. Με ακόμη μεγαλύτερη έκπληξη ανακαλύψαμε ότι πολλοί από αυτούς ήταν πρόθυμοι και πρόθυμες να στήσουν πολιτικές ομάδες με τη συμμετοχή μεγαλύτερων. Η πρώτη τέτοια αυτόνομη ομάδα στήθηκε το 2003. Λεγόταν «Μηδέν Άπειρο», γιατί οι φοιτητές, σαν καλοί αναρχικοί, διάβαζαν τον αντισταλινικό Άρθουρ Κάιςλερ. Αυτοί οι «Μηδέν Άπειρο» αποδείχθηκαν ικανοί να διαβάσουν όλοι μαζί Μάρρεϊ Μπούκτσιν και να συμφωνούν ότι πρόκειται περί μαλάκα. Να βγάζουν περιοδικό που το έστηναν και το έγραφαν μόνοι τους. Να στήνουν και να κολλάνε αφίσες.

Το μισό αυτής της επιτυχίας προερχόταν από τις ρητές και άρρητες τεχνογνωσίες που είχαν αναπτύξει οι αυτόνομοι την προηγούμενη δεκαετία. Το άλλο μισό προερχόταν από την ιστορική συγκυρία. Η αίσθηση ενός κόσμου όπου τα πάντα λέγονται αλλά τίποτα δεν ισχύει, η αμχανία μπροστά στον καλπασμό του πολέμου, το τρίξιμο των ιδεολογιών της προόδου, τελικά δεν αφορούσαν μόνο τα μέλη των Μητροπολιτικών Συμβουλίων. Οι μικροεξελίξεις επίσης βοηθούσαν: τα μέλη των φοιτητικών στεκιών συμμετείχαν ολόψυχα στη διαδήλωση του Απρίλη του 2003 «ενάντια στη διεύρυνση της Ε.Ε.». Είδαν με τα μάτια τους τις 120 συλλήψεις και σκέφτηκαν με τα μυαλά τους την ερώτηση «τι ακριβώς κάνουμε εμείς εδώ πέρα;». Το γεγονός ότι είχαν ακού-

ΝΕΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Αντιεξουσιαστές φοιτητές αλληλοβρίζονται πάνω στο τραπέζι του φοιτητικού τους στεκιού, 1998. Τα «στέκια των σχολών» ήταν –και παραμένουν– τόπος απaráμιλλου χάους. Κι όμως, εκεί ήταν που οι αυτόνομοι ξεκίνησαν να δοκιμάζουν νέες μεθόδους αναπαραγωγής το 2003. Τα καύσιμα ήταν η πρωτοφανής ιστορική συγκυρία, το στρίμωγμα που προέκυπτε από αποτυχημένες φιλοδοξίες και οι αξιόλογες οργανωτικές ικανότητες που είχαν διαμορφωθεί προηγουμένως.

Πρώτο τεύχος του περιοδικού *Class War Dog*, έκδοση των Μηδέν Άπειρο. Η πολιτική ομάδα Μηδέν Άπειρο στήθηκε από νεαρούς φοιτητές των σχολών του κέντρου το 2003. Μέχρι το 2005, είχε φτάσει να εκδίδει περιοδικό.

σει από πριν το «πού πάτε ρε, εκεί είναι ο λάκος με τα κωλοδάχτυλα» (τα μεταφέρουμε στο ιδίωμα της εποχής), έχτιζε εμπιστοσύνη προς τις συλλογικές δυνατότητες κατανόησης του κόσμου, ακόμη περισσότερο από ό,τι η ιστορία της βιοτεχνολογίας.

Την ίδια στιγμή, το στρίμωγμα οδήγησε και σε επιπλέον οργανωτικές πρωτοβουλίες. Η «Συνέλευση ενάντια στην Ειρήνη» στήθηκε επίσης το 2003. Επίσης με κίνητρο την απομόνωση. Εδώ συμμετείχαν όλοι οι συμπαθούντες τους αυτόνομους που αρνούσαν να οργανωθούν στα Μητροπολιτικά Συμβούλια. Ο λόγος σύστασης της συνέλευσης και η θεματολογία της εκκινούσε από την έναρξη του παγκοσμίου πολέμου. Η συνειδητοποίηση της εμπόλεμης κατάστασης των διεθνών σχέσεων αποτελούσε μόνιμο κίνητρο επιστράτευσης δυνάμεων. Όσο για το οργανωτικό, οι «πολιτικές ομάδες» των αυτόνομων, συμμετείχαν στη «Συνέλευση Ενάντια στην Ειρήνη». Ήταν και αυτή, όπως και τα Μητροπολιτικά Συμβούλια, μια «συνέλευση ομάδων και ατόμων» – θα εξηγήσουμε αυτό το λεπτό σημείο ευθύς αμέσως.

Το οργανωτικό ζήτημα, 2003

Προς το τέλος του 2003 και τις αρχές του 2004, οι αυτόνομοι μπορούσαν να νιώθουν καλά με τον εαυτό τους. Το πλήθος τους, η έμφυλη και η ηλικιακή τους σύνθεση είχαν διευρυνθεί, θεαματικά για τα δεδομένα τους. Εξέδιδαν δύο περιοδικά, χώρια τα έντυπα δρόμου. Είχαν ανακαλύψει ότι υπήρχε ζωή και δυνατότητες αυτόνομης οργάνωσης εκτός Εξαρχείων. Οι γνώμες τους επαληθεύονταν από τη συγκυρία. Κι αφού όλα αυτά επέτρεπαν την αισιοδοξία, οι αυτόνομοι θεωρούσαν ότι είχαν λύσει το οργανωτικό ζήτημα. Στην καρδιά της επίλυσης βρίσκονταν οι δομές που ονόμαζαν «αυτόνομη πολιτική ομάδα» και «συνέλευση ομάδων και ατόμων». Αυτό σήμαινε (α) «πολιτικές ομάδες» που είχαν τη δική τους «αυτόνομη δράση», τις δικές τους (εσωτερικές) συζητήσεις και τις δικές τους απόψεις. (β) ότι αυτές οι ομάδες θα σχετιζόνταν μεταξύ τους αποκλειστικά συμμετέχοντας σε «συνελεύσεις ομάδων και ατόμων». Οι ομάδες που συμμετείχαν σε μία τέτοια συνέλευση είχαν χρέος να τοποθετούνται στη συνέλευση ως ομάδες. Επίσης σήμαινε ότι οι ομάδες είχαν βαρύτερο λόγο από τα άτομα, τουλάχιστον θεωρητικά.

Η λέξη κλειδί εδώ είναι «θεωρητικά». Όπως, η «αυτόνομη πολιτική ομάδα» είχε βρεθεί στο επίκεντρο των οργανωτικών μας συνηθειών μέσα από εσωτερικές αντιπαραθέσεις της δεκαετίας του '90 γύρω από την «άτυπη ιεραρχία». Προς το τέλος των αντιπαραθέσεων, οι αυτόνομοι είχαν επιλέξει την οργανωτική απομόνωση των παλαιότερων από τους νεότερους. Υπολόγιζαν ότι το σχήμα που προέκυψε κατ' αυτόν τον τρόπο, η «αυτόνομη πολιτική ομάδα», από τη μια θα «πολλαπλα-

σιάζει τις δυνατότητες των ατόμων», και από την άλλη θα λύσει αυτό το τελευταίο μεγάλο οργανωτικό ζήτημα της αντεξουσίας – την «άτυπη ιεραρχία» – οδηγώντας σε μια «πραγματικά αντιιεραρχική οργάνωση», όπου «όλες οι φωνές θα μετράνε το ίδιο».

Όμως υπήρχαν και προβλήματα. Οι ολιγομελείς αυτόνομες πολιτικές ομάδες δεν μπορούσαν να ξεπεράσουν τα φράγματα που έθεταν η ελλιπής εμπειρία και η ελλιπής δέσμευση των μελών τους. Διακήρυτταν, για παράδειγμα, ότι θα καταστρώσουν τακτικές και στρατηγικές, αλλά τα μέλη τους μόλις μάθαιναν να διαβάζουν και να συζητούν εφημερίδες και βιβλία (και ας σημειωθεί: όχι όλα τα μέλη τους). Συνέχιζαν να ταλανίζονται από ζητήματα όπως οι απουσίες, η ακριβής προσέλευση στην προαποφασισμένη ώρα και πάνω απ' όλα η διαρκής δυστοκία στην ανάληψη πρωτοβουλιών. Αυτά τα προβλήματα επιδεινώνονταν από τον περιορισμένο αριθμό μελών. Η πιο εμφανής επιπλοκή ήταν ότι, πολλές φορές οι αυτόνομες ομάδες απέφευγαν να συζητήσουν για αυτό που θεωρούσαν «αυτόνομη δράση» – προτιμούσαν να συζητούν για τις ευρύτερες συνελεύσεις στις οποίες συμμετείχαν.

Τα αποτελέσματα δεν ήταν εμφανή, ήταν όμως εξόχως ανησυχητικά. Ήδη το 2003, οι «αυτόνομες ομάδες» έτειναν να αναπτύσσουν ένα είδος «κομματικού πατριωτισμού», και τάσεις μυστικοπάθειας. Οι επαφές μεταξύ των μελών διαφορετικών ομάδων συρρικνώνονταν, τόσο σε πλήθος όσο και σε βάθος. Τα εσωτερικά προβλήματα αποκρύπτονταν, όχι μόνο προς τα έξω, αλλά και στο εσωτερικό: η έλλειψη συνέπειας, η αδυναμία ανάληψης πρωτοβουλιών, η αδυναμία κατάστρωσης στρατηγικών κατευθύνσεων και πάει λέγοντας, κρύβονταν κάτω από το χαλί – γιατί πάνω απ' όλα, οι αυτόνομες ομάδες πραγματικά αδυνατούσαν να ασκήσουν αυτοκριτική. Η έλλειψη αυτοκριτικής οδηγούσε σε χαλάρωση της συνέπειας και των δεσμεύσεων σε ένα φαύλο κύκλο.

Αλλά είπαμε: όλα τούτα δεν ήταν εμφανή. Οπότε οι αυτόνομοι βάδιζαν προς το 2004 με ενθουσιασμό. Δικαιολογημένα· γιατί οι ανακαλύψεις του πρόσφατου παρελθόντος θα παντρεύονταν με την ιστορική συγκυρία οδηγώντας σε πραγματική άνθηση. Και αδικαιολόγητα· γιατί μέσα σε αυτή την άνθηση, οι οργανωτικές αντιλήψεις των αυτόνομων θα αποδεικνύονταν εντελώς καταστροφικές.

Αυτή είναι η παράδοση και διδακτική ιστορία που θα αφηγηθούμε στα όσα ακολουθούν.

1. Η πιο πρόσφατη προσπάθειά μας είναι οι πέντε συνέχειες με γενικό τίτλο «Ένα Αστέρι γεννιέται», *Antifa* #83, 85 – 88, 12/2022–12/2023. Ειδικά για τις αυτόνομες διαδηλώσεις μπορείτε να δείτε το «... και μας λέγατε φρικιά! Ιστορία και σημασία της διαδήλωσης "Ίδια είναι τα αφεντικά εθνικά πλανητικά"», *Antifa* #54, 12/2016.

2. Σχετικά μπορεί να δει κανείς την «Ιστορία του Αυτοδιαχειριζόμενου Στεκιού Πολυτεχνείου (1996–1998)», *Antifa* #24–27–31, 6/2011 – 5/2012.